

HELSE BERGEN HF
Morten Svendal Hatlen
Postboks 1400
5021 BERGEN

Deres ref.:
Vår ref.: 21/10123-2
Saksbehandler: Karin Stubberud Stey
Dato: 03.11.2021

Begjæring etter psykisk helsevernloven

Det vises til e-post av 24. mars 2021 fra overlege Morten Svendal Hatlen fra Helse-Bergen. Vi vil innledningsvis beklage at det har tatt tid å besvare henvendelsen, noe som skyldes stor saksmengde i HelseDirektoratet.

I henvendelsen stilles det spørsmål ved hva en begjæring egentlig er og hva som er forskjellen på en begjæring og en henvisning til innleggelse til tvungent psykisk helsevern.

HelseDirektoratets vurdering

Henvisning

Helsepersonell har rett og plikt til å henvise pasienter videre. Av [helsepersonelloven § 4](#) går det fram at helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellets kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. De skal innhente bistand eller henvise pasienter videre når dette er nødvendig og mulig. Slike henvisninger skjer i samarbeid med pasienten og de skal ikke sendes spesialisthelsetjenesten hvis ikke pasienten ønsker det.

Det er to innganger til spesialisthelsetjenesten: Som øyeblikkelig hjelp eller henvist til planlagt (elektiv) helsehjelp.

Pasienter som er kommet inn som øyeblikkelig hjelp skal ikke rettighetsvurderes. Noen av disse pasientene vil ha behov for videre oppfølging i spesialisthelsetjenesten etter at akutfasen er over, og de kan bli henvist videre innenfor spesialisthelsetjenesten.

Pasienter som henvises til planlagt (elektiv) helsehjelp i spesialisthelsetjenesten, skal få avklart om de har behov for - og dermed rett til - nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, og i så fall fristen for når helsehjelpen senest skal starte.

Begjæring

Mange vil selv oppsøke helsehjelp dersom de får en psykisk lidelse. I andre tilfeller vil det være pårørende, nære venner eller andre nærstående personer som sørger for å formidle kontakt med lege.

Psykisk helsevernloven [§ 3-6 første ledd](#) pålegger offentlig myndighet ansvar overfor personer som er alvorlig psykisk syke, og som ikke selv oppsøker det psykiske helsevernet. Begrepet

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og rettsaker
Karin Stubberud Stey

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

offentlig myndighet omfatter kommunelegen (eventuelt stedfortreder), den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten, politiet og kriminalomsorgen. Ansvar for overfor personer offentlig myndighet kommer i kontakt med eller blir informert om gjennom sin virksomhet. Plikten består i at offentlig myndighet skal varsle helsetjenesten og eventuelt bistå helsetjenesten med å bringe personen til legeundersøkelse.

Første ledd andre setning i [§ 3-6 første ledd](#) pålegger offentlig myndighet å fremme begjæring om tvungen undersøkelse ([§ 3-1 annet ledd](#)), tvungen observasjon ([§ 3-2](#)) eller tvungent psykisk helsevern ([§ 3-3](#)) der dette vurderes nødvendig. Nødvendighetskravet er tatt inn for å presisere at tvang kun skal benyttes i tilfeller der det ikke finnes frivillige alternativer (§§ 3-2 første ledd nr. 1 og 3-3 nr. 1). Begjæringen er ikke en forutsetning for iverksettelse av de nevnte tiltakene. Begjæringsplikten må ses i sammenheng med varslingsplikten (første ledd) og formålet om å sikre nødvendig helsehjelp til alvorlig syke personer som ikke selv oppsøker helsetjenesten.

Begjæring om tvungen legeundersøkelse skal fremsettes til kommunelegen ([§ 3-1 annet ledd](#)). Begjæring om tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern skal fremsettes overfor en institusjon i det psykiske helsevernet som er godkjent for ansvar for tvungent psykisk helsevern ([§ 3-5 første og fjerde ledd](#)). Det er gitt nærmere bestemmelser om slike begjæringer i [psykisk helsevernforskriften § 7](#).

Når offentlig myndighet fremsetter begjæring om tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern, vil denne myndigheten få rett til å klage på avslag om slik begjæring og på opphør av vernet ([§§ 3-3 a tredje ledd](#) og [3-7 fjerde ledd](#)). Begjærende myndighet har rett til å uttale seg før slike vedtak treffes ([§ 3-9](#)), og skal informeres om slike vedtak og om sin klagerett ([psykisk helsevernforskriften § 10 tredje ledd](#)).

Se også rundskrivene til [psykisk helsevernloven](#) og [psykisk helsevernforskriften](#)

Forskjellen på en henvisning og begjæring

Henvisning til spesialisthelsetjenesten forutsetter at pasienten ønsker at en slik henvisning skal sendes. Formålet er at pasienten skal få forsvarlig helsehjelp på riktig nivå.

Begjæring vil kun skje i de tilfeller hvor pasienten ikke selv ønsker og ser behovet for å motta helsehjelp i spesialisthelsetjenesten, men hvor offentlig myndighet mener han eller hun har et slikt behov. Formålet er å sikre nødvendig helsehjelp til alvorlig syke personer som ikke selv oppsøker helsetjenesten. I tillegg vil offentlig myndighet som fremsetter begjæringen ha klagerett både på avslag på begjæring og opphør av vernet. Offentlig myndighet vil også ha rett til å uttale seg og motta informasjon.

Vennlig hilsen

Dag Erlend Reite e.f.
avdelingsdirektør

Karin Stubberud Stey
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

